

Številka zadeve: U-I-86/96

Datum odločbe: 12.12.1996

Področje: invalidnina vojnih veteranov

Izrek: Členi 20 (drugi odstavek), 40 (drugi odstavek), 78 (prvi odstavek) in 123 Zakona o vojnih invalidih so v neskladju z Ustavo. Ugotovljene neskladnosti v 20. in 123. členu je zakonodajalec dolžan odpraviti v šestih mesecih, preostale pa najkasneje v enem letu po objavi te odločbe v Uradnem listu RS. 2. Člena 86 in 130 se razveljavita. 3. Pobude za začetek postopka za oceno ustavnosti členov 1 (prvi odstavek), 9, 20 (tretji odstavek), 21 do 25, 28, 62, 104, 105, 116, 119, 120 in 121 se zavrnejo.

Dodatno: odgovor DZ

Odločitev: število glasov ZA: prva točka 7, druga in tretja točka izreka 8; PROTI: prva točka izreka 1, druga in tretja soglasno

SAMO ZA: prva točka: Jambrek, Krivic, Snoj, Šturm, Testen, Ude, Zupančič; druga in tretja točka izreka: Jerovšek, Jambrek, Krivic, Snoj, Šturm, Testen, Ude, Zupančič

SAMO PROTI: prva točka: Jerovšek

POVZETEK ZADEVE:

Pobudniki z različnim številom podpisnikov največkrat izpodbijajo 20. člen navedenega zakona, ki določa osnovo za odmero osebne invalidnine. Pobude pa se nanašajo tudi na določbe, ki urejajo status vojnega invalida (1. člen), krog družinskih članov (9. člen), dodatek na posebno invalidnost (21. člen), dodatek za pomoč in postrežbo (22. - 25. člen), zdravstveno varstvo (28. člen), funkcionalne oblike pomoči (40. člen), odmero družinske invalidnine (62. člen), usklajevanje odmerne osnove in invalidskih prejemkov (78. člen), izplačevanje zneskov za nazaj (86. člen), rok za obnovo postopka (104. člen), razveljavitev po nadzorstveni pravici (105. člen), povrnitev neupravičeno pridobljenih prejemkov (116. člen) in prehodne določbe (119. 120., 121., 123. in 130. člen). Pobudniki menijo, da spremenjena ureditev teh vprašanj posega v dotedanjo raven varstva vojnih invalidov v nasprotju z 2. členom Ustave, ki določa, da je Republika Slovenija pravna in socialna država, in s 50. členom Ustave, ki vojnim veteranom in žrtvam vojnega nasilja zagotavlja posebno varstvo v skladu z zakonom, ter z 18. členom Ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije.

Pobudniki so predlagali tudi, naj Ustavno sodišče do končne odločitve zadrži izvajanje izpodbijanih določb.

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe					
PROTI: priimki					
ZA: vsi ostali					

Obrazložitev pozicij

Sodba ne vsebuje ekonomske dimenzije

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	PS		S		
PROTI: prva točka izreka: Jerovšek					1
ZA: (Jerovšek), Jambrek, Krivic, Snoj, Šturm, Testen, Ude, Zupančič			0,5	1	1

Obrazložitev pozicij

Sodba se uvrsti na pozicijo 4, saj US skuša zavarovati in uveljavljati osebne in temeljne svoboščine skozi pravno državo, s tem da nekatere člene spozna kot neskladne z Ustavo in tako zavaruje pravice vojnih invalidov. Predvsem gre tu za člen 20, kjer odloči, da tako veliko znižanje prejemkov ni doletelo nobene druge skupine ljudi, in je torej nesorazmerno. Sodišče izpostavi, da je zakonodajalec odločal arbitrarno in strožje kot pri drugih skupinah ljudi, kar ni v skladu s tretjim odstavkom 50. Člena Ustave. Prav tako v zvezi z izpodbijanim 40. Členom potrdi, da je razlikovanje na podlagi premoženjskih in drugih socialnih okoliščin v nasprotju z načelom enakosti pred zakonom saj gre za možnost diskrecijskega dodeljevanje socialne pomoči in določba ni v skladu z Ustavo.

Tudi kar se tiče 123. Člena sodišče zavaruje pravice upravičencev, saj odloči da načelo enakosti zahteva da se kakršnokoli zmanjšanje uveljavi za vse upravičence hkrati, česar zakonodajalec ni storil.

Čeprav Sodišče določi tudi kratek rok, da bi izplačevanje z neustavnimi določbami prejemkov trajalo čim krajši čas, pa vseeno pozicija 4, saj glede ostalih izpodbijanih členov zavrne pobude za začetek postopka za oceno ustavnosti. Tudi recimo ni ugotovilo neskladja členom 21 do 25 in kot neutemeljeno ocenila pojmovanje, da je razlikovanje v višini osnove za odmero v primeru padlih borcev in drugih oseb razlikovanje po politični pripadnosti.

Protisodba bi tako imela pozicijo 2, saj bi s tako odločitvijo v večji meri zavarovalo pravice upravičencev, saj so recimo pobudniki izpodbijali 62. Člen, po katerem naj bi bile razlike v osnovah za odmero družinske invalidnine nesorazmerno velike, česar US ni potrdilo. Podobno, glede 9. Člena odloči, da ni v neskladju z Ustavo s stališča zatrjevanega zmanjševanja pravic dosedanjih upravičencev. Pozicija 2 torej, saj bi sodišče s tako protisodbo v večji meri zavarovalo interese upravičencev.

Sodnik Jerovšek je glasoval proti 1. točki izreka, kar si lahko razlagamo, da je bil proti tudi temu, da se razveljavijo 20. člen, 40. člen, 78. člen in 123. člen Zakona o vojnih invalidih. Tako glasovanje ga postavi na pozicijo 5. Kljub temu, da ni podal ločenega mnenja si njegovo glasovanje lahko razlagamo kot odstop od večine in ne kot pozicijo enako nasprotni sodbi 2. V tabeli dobi točko 1.

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	PS		S		
PROTI: prva točka izreka Jerovšek					1

ZA: (Jerovšek), Jambrek,
Krivic, Snoj, Šturm, Testen,
Ude, Zupančič

0,5

1

1

Obrazložitev pozicij

Sodba ima pozicijo 4, saj US v večjem delu sledi avtoriteti države in trenutni zakonodaji. Sicer ugotovi neskladnost členov 20, 40, 78 in 123 in zakonodajalcu naloži rok za odpravo neskladnosti tudi zaradi tega, da bi izplačevanje z neustavnimi določbami določenih prejemkov trajalo čim krajši čas, in da bi se nova skladna raven prejemkov določila čimprej. Sodišče torej, navezujoč se na omenjene člene zaščiti pravice posameznika pred avtoriteto države, da bi te pravice omejile s svojimi postopki in predpisi. Vseeno pa pozicija 4, saj glede ostalih zatrjevanih neskladnosti, sodišče ugotovi, da niso v neskladju z Ustavo, ali da ni razloga za začetek postopka za oceno ustavnosti in tako sledi dosedanjem pravnem redu s strani zakonodajalca. Predvsem to vidimo iz obrazložitve izreka v 53 točki kjer Sodišče navede, da na primer določba izpodbijanega 24. Člena prikazuje dejansko stanje, ki je nastalo na podlagi uporabe dotedanjih različnih zakonov, ki so urejali vprašanja sedaj v tem zakonu zajetih invalidov, in da če zakonodajalec tega ni spremenil, je ravnal pravilno v polju svoje pristojnosti.

V nasprotnem primeru, bi protisodba imela pozicijo 2, saj bi US v večji meri zavarovalo svobodo in pravice posameznika pred družbenim redom in avtoriteto države, vendar pa bi glede nekaterih členov še vedno postavila omejitve pravicam upravičencev.

Sodnik Jerovšek tudi tukaj dobi pozicijo 5 in ne enako pozicijo kot nasprotna odločba, ker je glasoval tudi proti 1. točki izreka, kar si lahko razlagamo, da je zavzel najbolj možno avtoriteto države. Dobi 1 točko v tabeli.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
ZA: (Jerovšek), Jambrek, Krivic, Snoj, Šturm, Testen, Ude, Zupančič	1	<i>Se ne sklicuje na mednarodno/tuje pravo ali sodno prakso</i>
PROTI 1.t.: Jerovšek	NC	/

NAKLONJENOST DZ (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
ZA: (Jerovšek), Jambrek, Krivic, Snoj, Šturm, Testen, Ude, Zupančič	2	<i>DZ meni, da izpodbijani členi niso v neskladju z Ustavo in tudi da, ker pobudniki izpodbijajo ustavnost večjega dela osnovnih določb Zakon, bi bilo treba oceniti Zakon kot celoto. Sodišče vseeno ugotovi neskladje nekaterih členov, in ne preverja zakonitost Zakona kot celote.</i>
PROTI 1.t.: Jerovšek	NC	/

